



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

30. Vtrum vetustas opinionum Scholasticarum, vel multitudo sectatorum
Ecclesiam ab earum examine vel censura deterrere debeat, si antiquiori
doctrinae sancti Augustini adversentur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

error sit, prudentior quisque facile videt. Non enim in rebus ipsis, sed in sensu tanti auctoris, post non exiguos multorum annorum sudores, quos ardor sciendae sententiae ejus expressit, aberraverim. Hoc saltem confido non mihi foecordiam illam supinam pro addiscenda veritate, quam in quibusdam disputatoribus deprehendi, ignorantiae culpam affricuisse. Quapropter si quis in sensibus ejus investigandis me viam regiam reliquisse arbitretur, magni beneficii gratiam, & multi laboris compendium mihi praestabit, si & mihi aperuerit, quod sibi, Deo forte inspirante vel revelante, certius liquidiusque claruerit. Sin vero etiam refellendum me esse putet, nec hoc defugio beneficium: ut si errore carere non potui, saltem comitibus erroris caream. *Nam nimis perverse seipsum amat, qui & alios vult errare, ut error suus lateat.* Veruntamen memor ille sit instituti mei, ne multum lacertos fatigando umbram feriat. Non ego hic de aliqua nova reperienda sententia discepto, quam privatam speculatione fabricaverim: sed de antiqua Augustini ex Augustini voluminibus eruenda. Hoc enim à me ex professo agitur, atque quaeritur, non quid de naturae humanae statibus & viribus, vel de Dei gratia & praedestinatione sentiendum sit: sed quid Augustinus olim Ecclesiae nomine & applausu, quae sententias ejus capitales tanquam totius doctrinae fulcra consecravit, & suas fecit, discipulis Augustini ad Scholasticorum aetatem usque plerumque concinentibus, tradiderit, praedicaverit, scriptoque multipliciter consignaverit. Itaque non rationibus Philosophicis, sed ex ipso Augustino, Prospero, Fulgentio, ex Canonibus Romanae Ecclesiae, quos ipsa ex Augustino sanxit, de Augustini adulterata vel non intellecta mente

revincendus sum. Hominem enim ex Augustino, & Ecclesiae veteris monumentis, hac de re satagentem, per naturales rationes, vel Philosophiae principia revincere velle, imprudentiae singularis est. Hujusmodi adversarium, si quis forte tam stolidus in arenam descendit, tanquam thesuros nostrae, vel hypotheseos, quae disputatur ignarum, silentio praeteribo, contemptu quam responsione dignorem.

Nec iterum in hac nostra disputatione quaeritur, utrum vera an falsa sint, quae tanquam Augustini sensa proferuntur, sed utrum Augustini sint. Quod profecto non aliunde quam ex Augustino, non insacundo sensuum suorum interprete, requirendum esse, vel caeci vident. Quod si ea Doctorem istum sensisse certum fuerit, vera an falsa sint, ipse viderit; ipse an Scholastici hallucinando fallantur, prudentes judicent, & Ecclesia toties oppugnata pro doctrina ejus auctoritatis mole discernat. Mihi enim constitutum est, eandem quam ab infantia secutus sum, sensuum meorum ad extremum spiritum usque ducem sequi, Romanam Ecclesiam & beatissimi Petri in Romana Sede successorem. Super illam petram aedificatam Ecclesiam scio. Quicumque cum ipso non colligit, spargit; apud quem solum incorrupta Patrum servatur hereditas. Quicquid ab ista Petri Cathedra, in cujus communiōe à teneris vixi, & porro vivere & mori fixum est, ab isto Principis Apostolorum successore, ab isto Christi Domini nostri vicario, ab isto Ecclesiae Christianae universae Capite, Moderatore, Pontifice, praescriptum fuerit, hoc teneo, quicquid improbatum improbo, damnatum damno, anathematizatum anathematizo.

C A P U T X X X.

Vtrum vetustas opinionum Scholasticarum, vel multitudo sectatorum Ecclesiam ab earum examine vel censurâ deterrere debeat, si antiquiori doctrinae sancti Augustini adversentur.

AN forte respondebunt mihi, Scholasticorum sententias, quae hic ab Augustino videntur esse reprobatae, jam à quingentis fere annis per universam pene Ecclesiam fuisse familiares, ideoque sequi, Ecclesiam pene totam errorum esse ream? Populus enim Christianus ubique terrarum tenet, quod Parochi & Antistites docent: hi vero quod in scholis à Doctoribus, vel in scriptis eorum traditum perceperunt: qui si per tot annos plerasque sententias docuerunt, quas ab Augustino reprobatas esse dicitur, Ecclesia profecto fere universa erroribus maculata fuit. Ita quidam pro tuendis opinionibus recentiorum argumentantur.

Sed respondeo, si de temporis mora quaestio

est, multis centenariis ante natas illas Recentiorum opiniones aliter ab Augustino ac discipulis ejus per totam Ecclesiam resonantibus, & communi Christianorum astipulatione probatis, usque ad adventum eorum, qui nova veteribus superinduxere, traditum fuit. Si ergo Ecclesia propter improbatas opiniones, quas diu receperat, nunc errasse timetur, quanto perniciosius tunc tot saeculis ante receptam, probatamque, per susceptionem contrariarum opinionum aboleverit? Sed absit, ut alterutro modo Ecclesia, sive filij ejus doctrinam Augustini minus intellectam à scholis exturbaverint, sive novam introduxerint, sive introductam iterum abolendo profri-

proscripserint, ullum de suscepto errore discrimen subeat. Aliud est, fide Catholicâ aliquid credere, aliud humanâ opinione sentire. Certum est Scholasticos, qui sententias plurimas ab Augustino reprobatas tenuerunt, vel paucos vel nullos eas tanquam Catholicam fidem tradidisse, vel etiamnum tradere: sed tanquam opinionem suam, animo ad eam relinquendam corrigendamque preparato, si fortè Scripturis, aut Concilijs, aut Pontificibus Romanis adversa declaretur. Ex quo fit, ut non solum Ecclesia universalis nullo fidei errore fœdata sit, sed nec ulla pars ejus alicujus momenti à fide aberraverit. Nam ut Augustinus: *Quia in hac arca (Ecclesiâ) pro voluntate quisque vel palea vel frumentum est, tandem sustinetur peccatum aut error cuiuslibet, donec aut accusatorem inveniat, aut pravam opinionem pertinaci animositate defendat. Non enim hæreticum error facit, sed erroris pertinacia. Itaque cum undecim errores fidei capitales Augustinus quodam libro attulisset: Hac, inquit, si pertinaciter singula defendantur, tot hæreses facere possunt, quot opiniones ista numerantur. Sed quia animus opinantium in dictis per ignorantiam non Catholicis, est ipsâ correctionis præmeditatione ac præparatione Catholicus, hinc de talis animi viro falsis opinionibus gravidò sanctus idem Doctor adjecit: Absit ut te arbitris hac opinando à fide Catholica recessisse, quamvis ea fidei sint adversa Catholica*

Lib. de vera Relig. c. 6.

Lib. 3. de anima & animo orig. c. 15.

Ibid.

Quòd si etiam non exigua, sed maxima Ecclesiæ pars in obscuris quæstionibus, in quibus, fide salvâ, quâ Christiani sumus, quænam opinio vera sit ignoratur, aut hæsitaret, aut aliter quàm se res habeat, opinando conjiceret, opinionemque suam postea detecta veritate mutaret, nullo erroris in fide aut hæreseos crimine fœdaretur. De quibusdam rebus, ut Augustinus docet, *quas neque sensu neque ratione percipimus, neque nobis per Scripturam Canonicam claruerunt, nec per testes, quibus non credere absurdum est, in nostram notitiam pervenerunt, sine iusta reprehensione dubitamus. Sic enim olim, Hieronymo teste, propaginem animarum sentiebat occidentalis Ecclesia; quas nunc novas à Deo creati, sine ulla erroris hæretici reprehensione, defendit.*

Lib. 19. de Civit. c. 18.

Hier. apud Aug. Epist. ad opstat. 157.

Addo denique, si etiam Ecclesia universa rectè crederet, fidemque suam palàm in precibus & orthodoxis loquendi formulis fatetur, sed tamen quomodo verum sit id quod credit, non satis intelligeret, sed aliud atque aliud filij ejus humanâ suspitione, veracique submissione sentirent, nihil Ecclesia tota vel pars ejus in ipsa fide pateretur præjudicij. Arcanorum quippe mysteriorum integram fidem, non intelligentiam in hac vita Deus promissit Ecclesiæ. Vnde si rectissimam fidem Ecclesiæ de trium personarum distinctione in una divinitate credat & prædicet: sed nemo filiorum ejus modum assequatur, & propterea diversis opinionibus conflitentur, & quædam dicant, quibus occultè fides ipsa quam tuentur, evertitur, nulla hæresis invidia in

^A Ecclesiam cadit. Ita verò in plerisque capitibus doctrinæ accidit, in quibus ab Augustino Scholastici recessere. Nam & ipsi, & universa Ecclesia rectissimam fidem in Canonibus suis, & in precibus suis, ipsaque oratione Dominicâ quotidianâ protestatur, in quibus quicquid Augustinus de gratia & prædestinatione docuit, comprehenditur: sed quia vim eorum non attendunt, aut non intelligunt, hinc diversis opinionibus à se divulli sunt, quibus inadvertenter fidem aliquam Catholicè profitentur, interimunt. Sed quemadmodum in Sacramentorum administratione dici solet, quòd voluntas illa generalis faciendi quod Christus instituit, vel quod facit Ecclesia, corrigit latenter opiniones, quibus falsa, imò & hæretica de Sacramentorum formis opinantur: ita & hic fides immobilis, quâ credunt verum esse, quod in Canonibus vel oratione ad Deum fusâ profitentur, corrigit falsas opiniones, juxta quas cum animi submissione sub tribunal Ecclesiæ, fidem explicant; ita ut inde nulla in animum credentem hæreseos labes cadat.

^B Quapropter nulla Scholasticarum opinionum vetustas quantocumque patrocinantium numero roborata, quibuscumque locis diffusa, quocumque ætatibus propagata, scdem Ecclesiæ labefactat aut maculat; quæ quæadmodum hujusmodi filios suos cum animi simplicitate in rebus obscuris opinantes aut errantes tolerare solet, donec eruditorum disputationibus, aut Conciliorum decisionibus veritas eliquetur: ita nulla opinionum vetustate terri debet, aut impediri potest, quin istas eorum opiniones ad incudem revocet, & de novo examinet, utrum à veritate sibi à Deo tradita, & antiquitus à suis veracibus & probatissimis magistris doctâ devierint. Si enim rectissime ab Augustino dictum est: *Episcoporum literas quæ post Scripturarum Canonem vel scripta sunt, vel scribuntur, & per sermonem fortè sapientiorum cuiuslibet in eare peritoris, & per aliorum Episcoporum graviolem auctoritatem, doctiorumque prudentiam, & per Concilia licere reprehendi, si quid in eis fortè à veritate deviatum est: quanto magis Doctorum Scholasticorum opiniones, quæ salvâ non solum Ecclesiæ, sed etiam ipsorum-met fide, fortè à veritate deflectunt, ad illam eandem licebit fidem, quam in precibus suis, & in Synodalibus decretis, ore proprio sinceroque corde profitentur, reprehendendo revocare, & revocando reprehendere, ut quod animo & verbis cum tota Ecclesia ab eis creditur, etiam ab eis intelligentiæ sinceritate capiatur? Nemo igitur ab improbandis hujusmodi inveteratis opinionibus Ecclesiam vetustate territet, quasi propter temporis diuturnitatem, quâ in scholarum pulpitis familiares factæ sunt, irreprehensibiles esse debeant, si fortè liquidò constet, eas toties probatis ab Ecclesia sanctissimi Doctoris placitis refragari. Nam quemadmodum juxta Tertullianum, *Dominus noster Christus veritatem se, non consuetudinem cognominavit: de veritate ita 797. c. 1.**

Lib. 2. de

hæres. c. 1.

Tertull. de

Non dicitur

ita non opiniones hominum diverforum di-
 versas pro temporum vel rationum occurren-
 tium varietate variantes; sed semel traditam
 à Patribus veritatem sequendam imperavit.
 Quam in hac materia de gratia & prædestina-
 tione Patrem Patrum Augustinum tenuisse, ac
 docuisse, certi & securi sumus. *Viderint ergò*
quibus novum est, quod sibi verus est: & quibus ve-
 tus esse videtur, quod reverà sibi novum est,
 ac semel traditâ pridem veritate posterius.
 Ille igitur etiam atque etiam volvendus ac re-
 volvendus est, ut ex collatione cum antiqua
 veritate contrariarum opinionum novitas cla-
 reat, quibus dos Ecclesiæ antiquioris doctri-
 næ sinceritas, quam Augustinus asseruit, per
 humanarum ratiocinationum fucos obsole-
 ta est.

Quòd si in istis controversiis me quispiam
 Doctorum recentiorum numerositate vel au-
 thoritate premat, moveor quidem vehemen-
 ter, sed mirum, si etiam sapienter. Si enim
 eruditioni eruditio comparanda est, non mo-
 lestè ferant recentiores, si plus uni Augustino
 tribuatur, in purissimis literarum sacrarum
 fontibus, & abditissimis arcanorum divino-
 rum recessibus, ingenio illo prodigioso, quod
 descripsimus; divinitus illustrato indaganti
 & assorenti, cui nemo non huc usque, nisi in-
 signiter delirus aut superbus, fœces submisit;
 quàm Theologorum ipsius doctrinæ repu-
 gnantium quantumlibet numerosa multitu-
 dini: qui si omnes in facies sese verterent, jun-
 ctisque viribus contraherent, quicquid arte,
 animis, eruditione valent, vehementer mi-
 rarer, si vel unum ex illis, non dico sublimio-
 ribus, quos Episcopus scripsit, sed ex illis,

A quos Laicus à baptismo recens de libero arbi-
 trio, de vera Religione, de moribus Ecclesiæ,
 aut alios parvis profunditatis atque eruditionis
 arcanis principijs plenos exaravit, se scri-
 pturos pollicerentur. Non enim eruditionis
 profunditas ad arcana penetranda in multitu-
 dine astipulantium sita est: qui non, sicut sus-
 fragiorum numero, ita mentis acumine, unum
 semper superant. Nam quemadmodum Sol
 unus omnibus cœlestibus luminaribus præstat,
 unaque inter omnes ignes Luna minores emi-
 cat: ita gradus ingenij sublimioris ordinis, &
 illustratio divina exuberantior millenis mil-
 libus depressiorum ingeniorum, & radiorum
 decoloratorum antecellit. Quòd si verò au-
 thoritati auctoritas componenda est, unus est
 Augustinus instar omnium, loco omnium;
 supra omnes: à quo profectò solo in hoc ar-
 gumento ipsi habent quicquid boni habent: &
 quicquid ibi ab ipso non habent, defœcator
 esset fortè & felicior Theologia, si careret.
 Ad ipsum igitur confugiat quisquis in hisce
 quæstionibus errare nolit, ad ipsum ab omni-
 bus quantumlibet numerosis provocet, ipsius
 vestigijs tanquam probatissimi Christianæ mi-
 litie ducis indivulsus insitat: qui multis re-
 bellantium hæreticorum trophæis inclytus
 tandem & Massilienses subegit, Pelagianos
 prostravit, de humana Philosophia eis iuffra-
 gante triumphavit. Dabunt veniam adver-
 sarij, si in ista controversia incomparabiliter
 magis uni credendum putetur, qui totius Ec-
 clesiæ gratulationes & plausus de victoria
 parta meruit, quàm ijs, qui sibi de beni-
 gniorè Ecclesiæ censurâ gratulantur;

M. S. T. N. W. S. Q. E. N. I. S.

F I N I S.



C O R N E